

Voorlopig macrobudget gebundelde uitkering 2021

Deze toelichting biedt inzicht in de raming van het voorlopig macrobudget 2021 voor de gebundelde uitkering op grond van artikel 69, eerste lid, van de Participatiewet (Pw). Het macrobudget 2021 wordt definitief vastgesteld in september 2021.

Onderstaande tabellen geven cijfermatig inzicht in het voorlopige macrobudget 2021. Het geraamde macrobudget 2021 wordt circa € 470,3 miljoen hoger geraamd dan het definitieve budget voor 2020. Tabel 1 geeft de opbouw van het voorlopige macrobudget voor 2021 weer.

Tabel 1. Macroraming gebundelde uitkering 2021 (in miljoenen euro's)

Deelbudget	Bedrag
Pw (bijstand & LKS)	6.424,1
IOAW	316,2
IOAZ	31,0
Bbz (levensonderhoud starters)	73,9
Totaal	6,845,2
Waarvan gereserveerd deelbudget COVID-19	327,2
Waarvan gereserveerd i.v.m. in 2021 uit te keren vangnetuitkeringen	13,8
Voorlopig te verdelen macrobudget	6,504,2

Toegepaste systematiek

Voor 2021 is het macrobudget vastgesteld conform de gebruikelijke systematiek van de Pw. De methodiek is beschreven in de Memorie van Toelichting van de WWB (Kamerstukken II, vergaderjaar 2002-2003, 28 870, nr. 3) en een brief aan de Tweede Kamer van 2 juli 2004 (Kamerstukken II, vergaderjaar 2003-2004, 28 870, nr. 117). Uitgangspunt hierbij is dat voor alle gemeenten samen een toereikend macrobudget wordt vastgesteld.

Het macrobudget wordt voorlopig vastgesteld in september voorafgaand aan het uitvoeringsjaar. Het macrobudget 2021 wordt gedurende het jaar nog bijgesteld naar aanleiding van gewijzigde inzichten in conjunctuur, realisaties uit het voorgaande jaar, Rijksbeleid en loon- en prijsbijstelling (lpo). Hierover zullen gemeenten geïnformeerd worden bij het nader voorlopig budget in het voorjaar van 2021 en bij de definitieve publicatie van de budgetten eind september 2021. Het definitieve macrobudget wordt bepaald door uit te gaan van de gerealiseerde prijs en het gerealiseerde volume in het voorgaande jaar, van een inschatting van de effecten van de conjunctuur en Rijksbeleid in het begrotingsjaar zelf en van een indexering van de gemiddelde prijs. Voor de conjunctuurraming worden de actuele en onafhankelijke rekenregel en de autonome correctie van het Centraal Plan Bureau (CPB) gevolgd.

Reservering voor COVID-19 uitkering

Dit jaar wordt een deel van het macrobudget gereserveerd voor een uitgestelde uitkering voor de te verwachten extra bijstandslasten als gevolg van COVID-19. De omvang van deze reservering is bepaald door de toename in het macrobudget 2021 ten opzichte van het macrobudget 2020 te nemen, gecorrigeerd voor effecten van Rijksbeleid. Zo wordt de stijging van het macrobudget als gevolg van de oplopende werkloosheid verkregen. Het gaat om een bedrag van € 327,2 miljoen gebaseerd op de verwachting, ten tijde van deze voorlopige budgetbeschikking, dat het aantal jaaruitkeringen 21.545 hoger uit zal komen in 2021 dan in 2020 als gevolg van de verslechterde conjunctuur. De totale omvang van dit deelbudget staat hiermee vast en wordt niet meer gewijzigd bij de definitieve budgetbeschikking in 2021. In 2021 wordt de wijze waarop dit deel van het budget wordt verdeeld bij ministeriële regeling nader ingevuld. De verdeling kan volledig geschieden op basis van een (objectieve) verdeelsleutel waarin rekening wordt gehouden met de mate waarin de uitgaven aan bijstand per gemeente zijn beïnvloed door de gevolgen van COVID-19, maar de verdeling kan ook (indien nadere verkenning daar aanleiding toe geeft) geheel of gedeeltelijk op basis van de reguliere verdeelsleutel geschieden. VNG en gemeenten zullen betrokken worden bij het bepalen van de verdeelsleutel voor dit deelbudget.

Deelbudget Pw

Het voorlopige macrobudget 2021 voor de Pw bedraagt € 6.424,1 miljoen. Dit is opgebouwd uit een geraamd gemiddeld volume van 431,8 duizend uitkeringen en een geraamde gemiddelde prijs van € 14,9 duizend. De totstandkoming van het volume en de prijs worden hieronder nader toegelicht.

Volume

Het geraamde gemiddelde volume 2021 van 431,8 duizend uitkeringen is als volgt opgebouwd:

Tabel 2a: Raming volume deelbudget Pw 2021 (aantallen)

Deelbudget Pw	Voorlopig 2021
A. 'Realisaties' 2020	401,937
B. Effecten Rijksbeleid	8,354
C. Effecten conjunctuur	21,545
Geraamd gemiddelde volume 2021	431,836

Toelichting tabel volume

A. Basis voor de raming voor 2021 is het gerealiseerde volume in 2020. Op dit moment betreft dit nog een raming. De realisaties over 2020 worden in de loop van 2021 bekend. Deze worden meegenomen in de toelichting op het definitief macrobudget 2021 in september 2021.

B. Dit zijn de verwachte effecten van het Rijksbeleid. Grootste effecten daarbij zijn:

- De afbouw van het WW-duur onderdeel van de Wet Werk en Zekerheid leidt tot meer instroom in de bijstand. In 2021 leidt dit tot een stijging van het aantal uitkeringen van 3,1 duizend.
- De invoering van de Participatiewet (inclusief de aanpassingen en uitstel), waardoor gedeeltelijk arbeidsgehandicapten geen aanspraak meer kunnen maken op Wajong of WSW, zorgen in totaal voor een toename van circa 4,7 duizend uitkeringen.
- Vanaf 1 juli 2021 gaat de tijdelijke vrijlating van start voor mensen die in deeltijd met loonkostensubsidie werken. In het macrobudget is dit als volume-effect verwerkt, het gaat om 0,4 duizend uitkeringen.
- Andere beleidswijzigingen die nog in 2021 doorwerken betreffen onder andere het gedragseffect als gevolg van een hogere AHK (-0,4 dzd) en het afschaffen van de IOAW (0,5 dzd). Per saldo leidt dit tot een stijging van circa 0,1 dzd bijstandsuitkeringen.
- Als gevolg van de stijging van de AOW-leeftijd stijgt het beroep op de bijstand. Dit effect loopt mee in de raming van de werkloze beroepsbevolking van het CPB. Er loopt geen los beleidseffect mee in de raming van het macrobudget.

C. Effecten conjunctuur

Het effect van de conjunctuur volgt uit de verwerking van de MEV-raming aan de hand van de rekenregel van het CPB en het additionele effect voor de verhoogde instroom als gevolg van COVID-19. De werkloze beroepsbevolking stijgt naar verwachting in 2020 met ca. 80 dzd personen en zal in 2021 met ca. 150 dzd personen stijgen. Volgens de rekenregel zorgt dit voor een stijging van het bijstandsvolume van 30 duizend uitkeringen in 2021. Het additioneel ingeboekte effect voor de gevolgen van COVID-19 bedraagt 12 duizend uitkeringen in 2020 en 4 duizend uitkeringen in 2021. Het additionele effect is in 2021 dus 8 duizend uitkeringen lager dan in 2020. Per saldo komt de stijging van het aantal bijstandsuitkeringen in 2021 ten opzichte van 2020 daarmee uit op 22 duizend. Een uitgebreide toelichting op de CPB-raming is te vinden op de [website van het CPB](#).

Prijs

De gemiddelde prijs wordt voorlopig geraamd op € 14.876. Deze prijs is als volgt opgebouwd:

Tabel 2b: Raming gemiddelde prijs deelbudget Pw 2021

Deelbudget Pw	Voorlopig 2021
A. 'Realisaties' 2019	14,850
B. Effecten Rijksbeleid	0,003
C. Verhouding bijstand/LKS	0,023
Geraamd gemiddelde prijs 2021	14,876

A. 'Realisatie' 2020

De basis voor de raming voor 2021 is de 'gerealiseerde' prijs in 2020. Op dit moment betreft dit nog een raming, de realisaties over 2020 worden in de loop van 2021 bekend. De werkelijke prijs in 2020 zal worden betrokken bij de vaststelling van het definitief macrobudget 2021.

B. Effecten Rijksbeleid

Door een eerdere technische correctie van de reeks met betrekking tot het verzachten van de effecten van de kostendelersnorm is er een kleine opwaartse bijstelling van de prijs. Dit heeft geen budgettaire consequenties, omdat hier een neerwaartse bijstelling van het volume tegenover staat. Per saldo komt het effect uit op nul.

C. Verhouding bijstand/LKS

De gehanteerde prijs betreft de gemiddelde prijs van bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Doordat het bijstandsvolume in 2021 naar verwachting aanzienlijk stijgt ten opzichte van het aantal loonkostensubsidies, telt de relatief hoge bijstandsprijs zwaarder mee in de prijs van 2021. Hierdoor stijgt de prijs in 2021.

Overige deelbudgetten

Het deelbudget IOAW daalt in 2021 ten opzichte van het budget voor 2020. Dat komt voornamelijk door de afbouw van de IOAW als gevolg van de voorwaarde dat de IOAW alleen open staat voor mensen die vóór 1 januari 1965 zijn geboren (- 1 dzd uitkeringen). Het deelbudget Bbz neemt in 2021 ten opzichte van de definitieve raming 2020 toe vanwege de verwachte instroom van zelfstandigen na afloop van de Tozo per 1 juli 2021 (€ 27 miljoen). Op de deelbudget IOAZ is er in het voorlopig macrobudget 2021 geen grote mutatie. Tabel 4 geeft de voorlopige aantallen en bedragen weer per deelbudget.

Tabel 4. Overige deelbudgetten naar volume en prijs

Deelbudget	Voorlopig	
	Volume	Prijs (€)
IOAW	21.269	14,869
IOAZ	1.901	16,305
Bbz 2004 (levensonderhoud zelfstandigen)	4.390	16,830